

(Ne)bezpečnost jako
předmět výzkumu

- Co chcete zkoumat, na co se zaměřujete?
 - Jak to zkoumáte?

- Co to je metodologie?
 - K čemu ji potřebujeme?

Proč je přínosné se zabývat historií oboru?

- Je dobré vědět co studuji a jakou má obor historii
- Najít si „své místo“ v celé diskuzi a vyjasnit si postoje – odrazí se i v použité metodologii
- **Inspirace pro výzkum – ukazují co vše jde vlastně zkoumat**

Co je důležité - přístupy nejsou na úrovni „zákonů“, každý si musí najít svou vlastní cestu a přístup tj. rozhodnout se co chci zkoumat a jakým způsobem

Změna uvažování:

Mezinárodní
vztahy

Tradiční/realistický a liberální přístup

Sociologie, antropologie, psychologie, politologie, mediální studia, informatika...

Kritická bezpečnostní studia

Konec studené války

11/9

Velšská škola

Kodaňská škola

Pařížská škola

Feministický přístup

Postkoloniální přístup

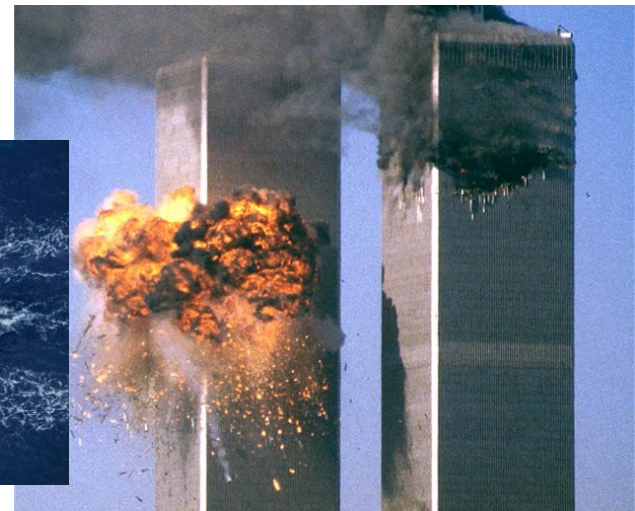
Změny:

- Referenční objekt
- Vertikální a horizontální rozšiřování bezpečnosti
- Kritika státocentrismu
- Interdisciplinarita
- Nové teorie (sekuritizace, diskurz)
- Předmětem výzkumu se stala „bezpečnost“ sama o sobě

Nové referenční objekty

Nové témata

Příklady nového myšlení

- „Moc“
 - Klasický přístup – vyjádřeno počtem jaderných hlavic, strategickou pozicí, počtem „lidské“ síly
 - Foucault (pařížská škola) – Moc vnímána jako sociální vztah mezi dvěma aktéry, vždy je přítomný prvek odporu.
- „Bezpečnost“
 - Klasický přístup – eliminace hrozeb a rizik (realisté), vytvoření bezpečného systému (liberálové)
 - Kritický přístup – bezpečnost vnímána jako sociální konstrukt – někdo tvoří (ne)bezpečí - bezpečnost se stala sama o sobě předmětem zkoumání

“comes from somewhere, is produced by someone, and has potentially significant impacts on others” (Jarvis 2013: 236)

Nové „kritické“ přístupy = kritické vymezování vůči tradičnímu vnímání bezpečnosti

- Bylo (a je) potřeba vymezit co spadá do oboru
- Přístupy nám mohou poskytnout novou optiku na problematiku, ale nejsou předurčující – většinou nejsou zcela ucelené a spousta kritiky ze všech stran
- Důležité je vědět, že probíhají diskuze

Vnitřní pnutí uvnitř kritických studií

- Může být bezpečnost pro všechny?
 - Ideální stav eliminace hrozeb vs. Názor že bezpečnost jakožto odvozený koncept nemůže existovat bez nebezpečí...
- Svoboda vs. Bezpečí
 - Rozšiřování konceptu bezpečnosti vs. kritický postoj a „*politika pryč od bezpečnosti*“ [Aradau 2008]
- Uzké vs. Široké pojení bezpečnosti
- Pozitivismus vs. Post-pozitivismus
 - Je rozdíl mezi přírodními a sociálními vědami? Může být výzkumník objektivní?
- Obecně můžeme rozdělit kritická studia na jednotlivé školy a přístupy:
 - Kodaňskou – analytickou
 - Velšskou – normativní
 - Pařížskou – sociologickou+ feministický a poskoloniální přístup

Velšská škola (Aberystwyth School): Rozšiřování konceptu bezpečnosti a normativnost

- Kritická teorie (Critical Theory)
 - Rozšíření na nevojenské hrozby
 - „bezpečnost“ je vnímaná v širším kontextu – koncept EMANCIPACE
 - Rozšíření toho kdo je referenční objekt – individuální lidské bytosti
 - Zaměřena na normativní cíl = lidská nezávislost
- Emancipace/Bezpečnost = vzdělání, ekonomický růst, zdravé životní prostředí atd.
- Normativní aspekt – akademik žije ve společnosti a nemůže se odtrhnout od „hodnot“ – vybíráme a zdůrazňujeme určité fakta + vlivy jako gender, vzdělání, třída atd... Není problém toho, že neděláme „objektivní rozhodnutí“, problém je to, že se některé možnosti rozhodneme ignorovat

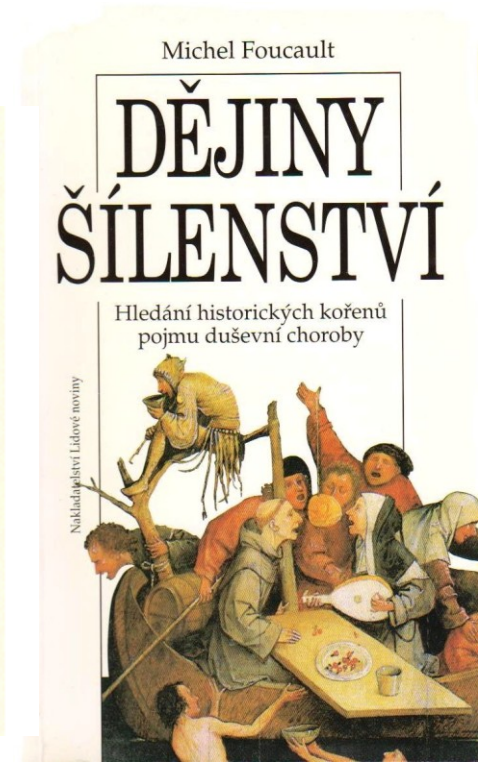
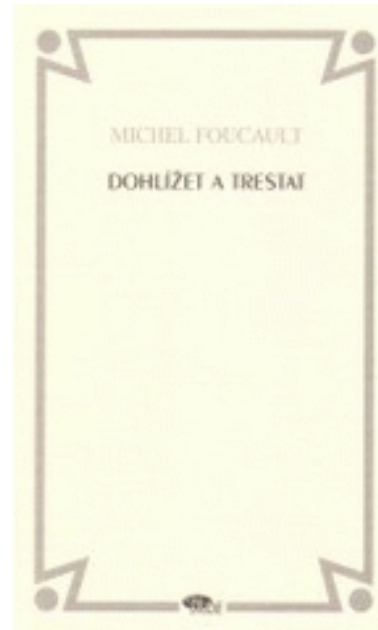
Kodaňská škola:

Hledání nového „nástroje“ - teorie sekuritizace

- Buzan, Wæver
- Nesnaží se být aktivisty a mají spíše pozitivistický přístup – snaží se popsat proces skrze optiku nové teorie
- Sekuritizační aktér, hrozba, publikum, řečový akt
- Přenesení tématu z režimu běžné politiky do režimu výjimečných opatření – téma by mělo být životním zájmem pro referenční objekt
- Kritika: Za sekuritizace nemusí stát „výjimečný stav“ ale pouhá byrokracie a triviální zájmy – např. podpora ze státního rozpočtu, celá teorie pak pouze udržuje quo

Pařížská škola: Význam „slova“ a jeho vlivu na realitu

- Sociologický pohled
- Zaměření na slova a jejich měnící se význam - svět chápeme skrze diskurzy
- Byrokratizace, instituce a konstrukce bezpečnosti na každodenní bázi
- Zaměření na aktéry bezpečnosti na lokální úrovni (vyhazovači, policie, bezpečnostní agentury)

Feministická bezpečnostní studia: Má gender svou roli v bezpečnosti?

- Již od 70. let 20. století
- Zdůrazňování role genderu v bezpečnosti
- Výzkumu zaměřené na ženy diplomatů, prostitutky na vojenských základnách, žen uprchlíků, znásilňování jako nástroje války, role žen v terorismu, ženských nápravných zařízení atd.
- Zdůrazněna role diskurzu a přenesení diskuze na rovinu běžného „prožívání“ bezpečnosti – human security
- Vernakulární bezpečnostní studia
 - Diskurzivní pojetí, lokální kontext, antropologické přístupy a důraz na „obyčejné lidi“
 - Výzkumy lokálního významu bezpečnosti (vyhazovači, soukromé bezpečnostní agentury, městská police atd.)
 - „publikum“ ze sekuritizační teorie již není pasivní, ale aktivní aktér

Kateřina Nedbálková

Sputaná Rozkoř

Sociální (re)produkce genderu
a sexuality v ženské věznicí

Postkoloniální přístup: Bezpečnost z pohledu „třetího světa“

- Tradiční přístup před koncem studené války viděl v tzv. „třetím světě“ pouze nástroje pro hlavní střed mezi USA a SSSR
- Kritický přístup – koncept státu jako hrozby pro své vlastní občany
- Hrozby jako je občanská válka, ekonomické hrozby, státní terorismus, ztráta legitimacy vlády atd.
- Kritika „westernizace“ bezpečnostních studií – například ve „válce proti teroru“ – střed mezi Západem a Islámem – celá problematika je komplexnější a měli bychom hledat důvody vzniku teroristických organizací

Příklad: Výzkum terorismu

- Klasický přístup – nebyl schopen se vypořádat s fenoménem terorismu
- První výzkumy terorismu - popis skupiny, jejich vazeb na jiné aktéry
- Kritika – nedostatečná metodologie, sekundární zdroje, špatné definice, chybí interdisciplinární přesah, převažuje deskripce nad analytikou, terorismus je prezentován jako nový fenomén (11/9)
- Terorismus není objektem zkoumání sám o sobě – je vnímán jako nástroj, který je nějakým způsobem používán pro dosažení politických cílů, specifickými aktéry, za specifických podmínek a v určitém čase
- Normativní aspekty – označení někoho za „teroristu“ – může vést k legitimizaci toho, že bude zabit či mučen

Cvičení:

Vymyslete výzkumné otázky na téma

- Organizovaný zločin
- Fotbalové chuligánství
- Kybernetická bezpečnost
- Radikalizace na internetu
- Vězení
- Migrace

Pár bodů závěrem

- Živá problematika - určitě najdete x jiných rozdělení a interpretací
- Klíčová je multidisciplinarita – komplexnost
- Databáze:
 - Scopus - <http://www.scopus.com/>
 - Web of Science - <http://apps.webofknowledge.com>
- Časopisy – např.
 - [Security Dialogue](#)
 - [Terrorism and Political Violence](#)
 - Security Studies - <http://www.tandfonline.com/toc/fsst20/current>